

Film *The Righteous: Smash* vypráví příběh Rusa, který zachránil stovky Židů před holocaustem nacistického Německa.

 rt.com/russia/572071-odyssey-of-savior-kiselyov

27. února 2023, 8:30

DomovRusko a FSU

Po celém světě dnes žije více než 2000 potomků lidí, které zachránil malý partyzánský oddíl Nikolaje Kiseljova

Nikolaj Kiseljov nebyl jedním z nejslavnějších hrdinů druhé světové války. A nebýt nečekaného kasovního úspěchu filmu *Spravedliví*, nového ruského vojenského dramatu režírovaného Sergejem Ursulyakem, jeho počin možná zůstal jednou z mnoha málo známých epizod tohoto dlouhého a krvavého konfliktu. Tento „film o skutečném hrdinovi“ během prvního víkendu, který byl k dispozici k zapůjčení, srazil z čela celostátních pokladen megahit *Cheburashka*.

Jak sám režisér řekl, *The Righteous* není obrazem o spravedlivém muži, ale o někom, „kdo dělá, co musí“. Kiseljov v podání Alexandra Jacenka vůbec neměl v úmyslu stát se válečným hrdinou – byl to klidný, schopný úředník, který raději trávil čas s rodinou. Ale silou okolností se stal partyzánem a vlastní vnitřní silou se stal hrdinou, který vykonal humanitární zázrak.

Přečtěte si více

Zatímco Rusko slaví Den veteránů, zde je ukázka toho, jak země bojovala v různých obdobích své tisícileté historie

Židovské peklo

Na začátku Velké vlastenecké války, jak je v Rusku známá druhá světová válka, byla přerušena evakuace ze západních oblastí SSSR. Na území okupovaném nacisty byly uvězněny desítky milionů lidí. Nejhůře na tom byli Židé – za žádných okolností nemohli počítat s milostí od Němců. Na některých územích komplikoval situaci divoký antisemitismus místních nacistických příznivců. Například Estonsko již bylo prohlášeno za *judenfrei* – „prosté Židů“ – v prosinci 1941, doslova po šesti měsících okupace. Historicky v těchto oblastech žilo mnoho Židů a nyní byli pod útokem.

Na sever od Minsku v Bělorusku se nacházelo židovské město Dolginovo. Válka to rychle převálcovala: polní jednotky Wehrmachtu rychle prošly územím bez zastavení. Ozubená kola represivního stroje se okamžitě netočila, ale na jaře 1942 se na Dolginovo vzpomnělo. Obvyklou metodou nacistických represivních jednotek – v židovských i slovanských vesnicích – bylo ohradit osadu, nahnat její obyvatele do velké budovy, zapálit ji a pak zastřelit ty, kteří se pokusili utéct. Přesně takový osud potkal Dolginovo v roce 1942.

Partyzáni na záchranu

Je neuvěřitelné, že se mnoha obyvatelům podařilo přežít. Někteří utekli do lesa, jiným se dokonce podařilo schovat a přežít mezi požáry. Celkem se mezi stromy shromáždilo více než 200 přeživších.

Nyní však stáli před otázkou, co dělat. Ano, bylo teplé léto, ale nebylo tam žádné jídlo ani přístřešek a na podzim bude situace beznadějná. Kdyby tam byli jen muži, mohli se přidat k partyzánům, ale mezi dolginovci bylo hodně žen a dětí.

[Přečtěte si více](#)

[„Poslední velký spisovatel Ruska“: Skandální příběh Eduarda Limonova – exilu KGB, než šokoval postsovětskou Moskvu](#)

Obrátili se na Vasilije Voronjanského, velitele místního partyzánského oddílu. Voronjanskij – obvykle nazývaný „strýc Vasja“ – velel před válkou jako důstojník komunikačnímu praporu. V létě 1941 se ocitl v obklíčení, ale místo toho, aby se vydal na východ, vytvořil vlastní skupinu. V roce 1942 měl pod velením mocný, dobře vyzbrojený oddíl a ochranu civilního obyvatelstva považoval za jednu ze svých povinností. Problém pro něj však představovaly oběti požáru Dolginovského. Stovky uprchlíků potřebovaly nakrmit a kromě toho přežití jeho partyzánů záviselo na mobilitě. Ženy a děti nebyly vhodným doplňkem mobilního týmu. Voronjanskij neměl nadbytečné zásoby jídla a teplého oblečení. Bylo třeba učinit rozhodnutí.

Voronjanskij se rozhodl evakuovat Dolginovce na ‚pevninu‘ přes přední linii. Vzhledem k okolnostem to bylo ekvivalentem letu s nimi na Mars, ale partyzánský velitel měl několik nápadů.

Vyvolený

Kiseljov byl odposlouchán, aby odvedl dolginovské Židy do bezpečí. Narodil se poblíž Ufy v Baškirii a bylo mu necelých třicet let. Zpočátku neměl v úmyslu stát se důstojníkem. Kiseljov vystudoval Institut zahraničního obchodu v Leningradu (sovětský název pro Petrohrad), ale neměl šanci se usadit ve své zvolené kariéře, protože vypukla válka. Sloužil jako nižší důstojník v domobraně, ale na podzim 1941 byla jeho jednotka obklíčena u Vjazmy a Kiseljov byl zraněn a zajat.

Zde však ukázal charakter. Jakmile se Nikolay vzpamatoval, utekl – vyskočil z jedoucího vlaku na západ s dalšími vězni. Vyčerpaný a stále se zotavující ze svých zranění dorazil do vesnice, kde byl ukryt. Právě tam mladého důstojníka našli partyzáni. V roce 1942 se již dobře etabloval jako taktický velitel v oddíle Voronjanského, který nyní pověřil Kiseljova d'ábelsky obtížnou misí.

Pro začátek zorganizoval polní tábor, kde se připravoval na cestu s přeživšími. Kromě velitele a uprchlíků, mezi nimiž bylo 35 dětí, bylo v oddíle pouze sedm ozbrojených partyzánů, jedním z nich byla mladá žena Anna Sirotková. Koncem srpna karavana vyrazila na východ.

[Přečtěte si více](#)

[V obležení: Jak Donbass prožil první rok oficiálního oddělení od Ukrajiny?](#)

Těžká cesta

Cílem partyzánů byla ‚Surazžská brána‘ – jedno z nejpodivnějších míst na sovětsko-německé frontě. Tento sektor na hranici Ruska a Běloruska byl pevným polem extrémně hustých lesů a bažin, takže

tam po dlouhou dobu prostě žádná frontová linie jako taková neexistovala: velké síly prostě nemohly projít a kontrolovaly jen řídké hlídky. čára asi čtyřicet kilometrů.

Z pohledu Rusů bylo hlavní funkcí ‚brány‘ zásobování partyzánů. Pro tak odlehlá místa to byla skutečná dálnice – během několika měsíců tudy prošlo několik tisíc lidí. Instruktoři a partyzáni – vybavení vysílačkami a výbušninami – postupovali na západ, zatímco civilisté, ranění a specialisté a velitelé považovali za důležité evakuovat z německého týlu opačným směrem.

Kiseljov a jeho oddíl museli ujít stovky kilometrů pěšky. Surazhská brána nebyla zárukou spásy – jen skýtala šanci na úspěch.

Doslova na samém začátku pochodu se stalo nečekané. Partyzáni narazili na hlídku. Lidé se rozprchli, ale Kiseljov již dal všem pokyn, co dělat a kam se v takových situacích obrátit, takže tento incident měl jen malé následky: ztratilo se jen pár lidí a ti si nakonec našli cestu zpět k partyzánům. Během tří dnů se Kiseljovovi podařilo shromáždit své svěřence.

Chodili po lesních cestách, téměř vždy v noci. Silnice byly smrtící – jejich přejíždění byla pokaždé celá operace. Pokud by narazili na hlídku, osm ozbrojených partyzánů by se nedokázalo prostřílet. A s 35 dětmi a mnoha ženami bylo nereálné utéct, takže museli postupovat s největší opatrností. Často bylo nutné dělat obrovské smyčky lesy, aby bylo možné obejít zvláště nepříjemný močál nebo německou posádku blokující cestu.

Přečtěte si více

Tvář jiného Ruska: Kdo byl Jegor Letov a proč se stal symbolem perestrojky a postsovětské éry?

Nenechte nikoho pozadu

Místní partyzáni někdy poskytovali jídlo a průvodce. Trasa nebyla vždy jasná a bylo nutné jít jen přibližným směrem. Na vesnicích bylo nutné zrekvírovat proviant. Když vyčerpaní uprchlíci ulehli ke spánku, Kiseljov a jeho kamarádi pokračovali v práci – sháněli jídlo, hledali, hlídali a vyjednávali s místními obyvateli. Všichni byli chronicky podvyživení; mnozí byli nemocní.

Jeden mladík jménem Šimon měl cestou krvavý průjem a sotva chodil. Někdo požadoval, aby byl zanechán, ale jeho matka řekla, že nedovolí, aby byl její syn zabit: partyzánský velitel všechny uklidnil a nařídil, aby mladého muže nesl za ruce.

Tříletá holčička jménem Bella neustále plakala hladu. Dítě se nedalo utěšit, ale její vzlyky mohly zkazit všechny – kvůli bažinám, které blokovaly cesty, se museli často probíjet přímo před nosy německých posádek a hlídek. Někteří z uprchlíků ji navrhovali opustit nebo dokonce utopit. Kiseljov nesl batole v náručí mnoho kilometrů, uklidňoval ji a krmil ji ze svého přidělu. Pochopil, že lidé jsou prostě šílení hladem, únavou a strachem.

Tento muž se ukázal jako čisté železo. Nedovolil, aby se jeho skupina rozpadla: na opozdilce se čekalo, zatímco po ztracených se vytrvale hledalo. A jeho skupina začala růst, když se do Kiselyovovy hadrové kapely přidali noví lidé. Mezitím někteří odpadli vyčerpáním, zatímco zima, hlad a nedostatek zhoršovaly všechny nemoci. Často se stávalo, že se uprchlík ráno prostě neprobudil.

Museli si pospíšet. Byl již pozdní podzim a teprve na konci listopadu se Kiseljovova karavana přiblížila k bráně Surazh. Sněžení už začalo. Parta mohla jednoduše zemřít v mrazu, buď na podchlazení, nebo přitažením pozornosti hlídek s ohněm. Partyzáni a uprchlíci však měli ještě čas. Jenže došlo málem ke katastrofě.

[Přečtěte si více](#)

[Nacističtí kolaboranti, disidenti a sovětsí funkcionáři: Nevyřčený příběh o tom, jak Ukrajina dosáhla nezávislosti](#)

Poslední Push

Na konci podzimu 1942 se Němci rozhodli definitivně vyřešit problém Suražské brány a posílit její perimetr. Pro začátek jednoduše posílili hlídky a poslali k bráně *jagdkommanda*. Kiseljovův oddíl narazil na jednoho z nich jen vlasek od území ovládaného Rudou armádou.

V podzimním lese se strhla chaotická přestřelka. Partyzáni bojovali, zatímco uprchlíci spěchali na svobodu – zbývala už jen malá vzdálenost. Partyzáni kryli ústup uprchlíků a následovali je. Německý oddíl nakonec zaostával – vojáci se báli zatoulat příliš hluboko na sovětské území. Před námi už nebyli žádní nacisté.

Na konci, když už byli na nádraží, byli uprchlíci zasaženi náletem – naštěstí bez následků.

Kiseljov, vyčerpaný do krajnosti, vzdal se svých obvinění, přihlásil se k velení... a byl okamžitě zatčen! Kontrarozvědka rozhodla, že byl pouhý dezertér. Partyzánského velitele zachránili až uprchlíci, kteří se vrátili a živě vysvětlili, kdo je a co udělal.

Kiseljov již mezi svými sestavil krátkou zprávu pro ústřední velitelství partyzánského hnutí. Padesát dva uprchlíků zemřelo vyčerpáním nebo se ztratilo po cestě, zatímco 218 bylo vytaženo živých.

Pochod podkopal zdraví Nikolaje Kiseljova a byl lékařsky propuštěn. Partyzán se ale postupně vzpamatoval a po válce se vrátil do normálního života. Oženil se s Annou, partyzánkou, se kterou sdílel útrapy tažení. Nežil s ní příliš dlouho, ale měl docela plnohodnotný život. Zemřel v 70. letech ve věku 60 let. Za svůj epický počin v běloruských lesích dostal zakázku, ale až po válce, v roce 1948. Jeho hlavní odměnou však byly dopisy – do konce života jich bylo více než 200 zachránil Židy a mnoho jejich potomků pravidelně psalo dopisy partyzánům. Dnes je Kiseljovovo příjmení vytesáno na pamětní zdi v Zahradě spravedlivých v izraelském muzeu Yad Vashem a více než 2,

*Jevgenij **Norin** , ruský historik zaměřený na konflikty a mezinárodní politiku*

Vlastnosti

Tento příběh můžete sdílet na sociálních sítích:

Sledujte dál RT

